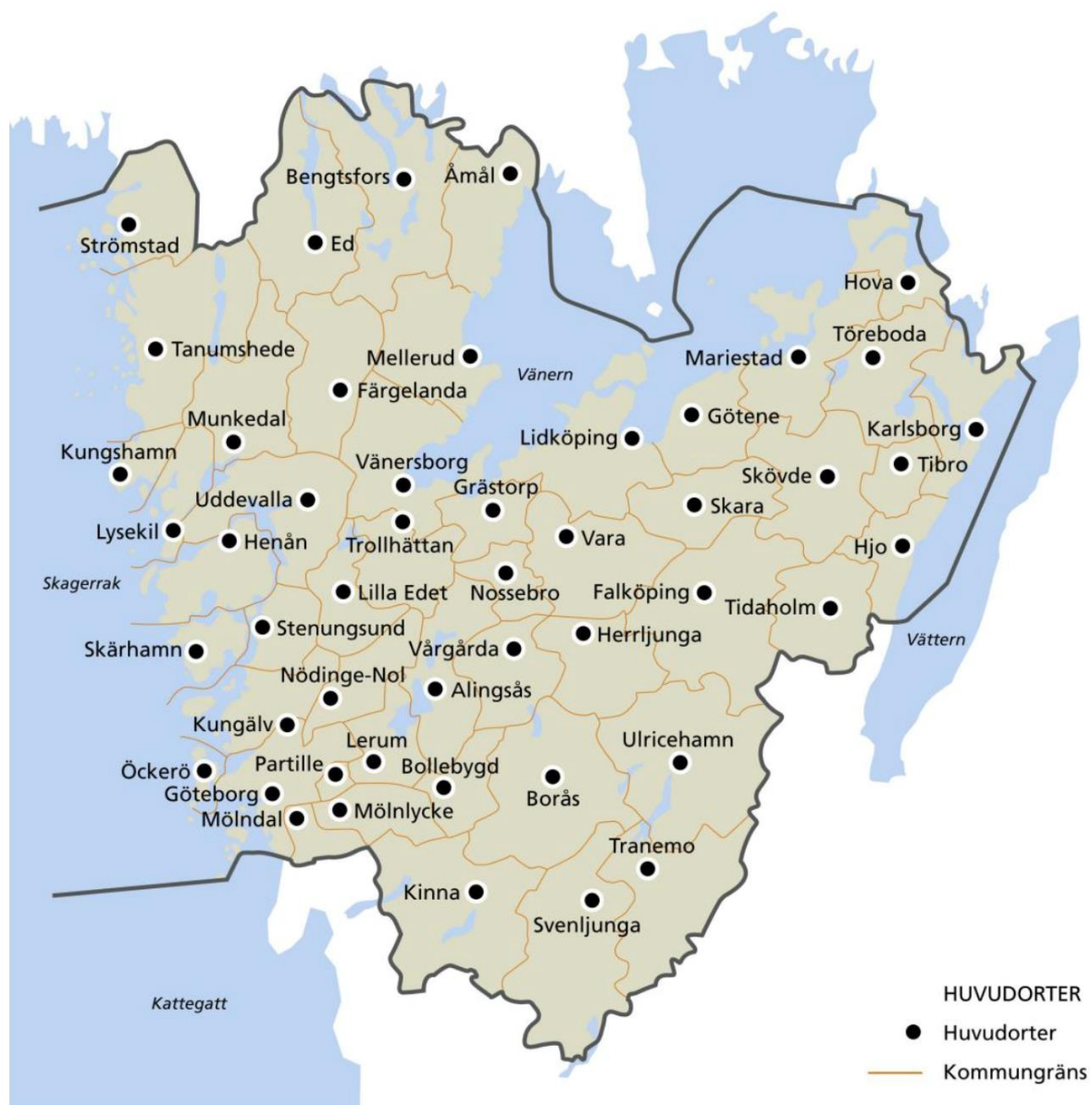

Budgetförslag för Västra Götalandsregionen 2023

Västra Götalandsregionens kommuner, karta från VGRs årsredovisning 2020.

INLEDNING

Demokraternas vision för Västra Götaland är en trygg region där människor kan leva, bo och arbeta – en vacker region att älska och vara stolta över. Västra Götalandsregionen (VGR) har en annorlunda sammansättning jämfört med de två andra storstadsregionerna. Befolkningstätheten är förhållandevis låg och levnadsförhållandena skiljer sig mycket mellan de mer landsbygdliknande delarna och de större stadsregionerna. Den demografiska utvecklingen pressar regionen från två håll när det finns allt färre i arbetsför ålder, i och med att både antalet barn och andelen pensionärer ökar. Detta ställer stora krav på både bevakning av näringsutvecklingen och ett mycket aktivt förhållningssätt till infrastrukturbehoven. Glesheten innebär att bilen även i fortsättningen kommer att vara det dominerande transportmedlet i stora delar av regionen. Satsningar på det finmaskiga vägnätet är också en viktig faktor för att kunna expandera besöksnäringen i hela Västra Götalandsregionen.

Detta medför troligtvis en ekonomisk återhämtning under 2022. Omfattande statliga insatser kompenserade mer än väl för regionernas bortfall från skatter och biljettförsäljning.

Under 2021 utnyttjades stora delar av VGR:s samlade slutenvårdskapacitet för att ta emot och vårda patienter med covid-19. 2021 blev tyvärr inte året då pandemin besegrades. Dock har trycket på sjukvården minskat under det andra halvåret under 2021. Vaccinationer har genomförts under 2021 (85% av invånarna i regionen över 12 år har fått minst en vaccindos) vilket har medfört att smittspridningen minskat. Regeringen beslutade att häva de flesta restriktioner i början av 2022. Sjukvården klarade pandemin genom fantastiska insatser av lojala medarbetare, förkortade beslutsvägar, administrativ förenkling och tillit till professionen. Vi riktar ett stort och varmt tack till alla dem som arbetade hårt med långa arbetspass och under svåra förhållanden. Hanteringen av covidvården understryker att den politiska styrningen av sjukvården bör träda tillbaka till förmån för professionen. VGR:s resurser måste omfördelas från politisk överbyggnad och administration till den patientnära verksamheten och till förbättrade arbets- och lönevillkor för dem som arbetar där. Nu när trycket på sjukvården har minskat är det dags att ta sig an de uppskjutna besöken och operationerna. Det rör sig om ca 30 000 operationer/behandlingar och ca 70 000 ”första-besök” (april 2022) inom VGR, till en bedömd kostnad om 900 mnkr. Inför detta stora arbete är det viktigt att satsa på de patientnära funktionerna och öka bemanningen inom de sektorer som ansvarar för att hantera vårdskulden. Man behöver minska organisationen och göra den mer effektiv. Idag finns 22 nämnder och styrelser i regionen vilka sysselsätter 15 regionråd och ca 670 fritidspolitiker. Antalet politiska nämnder och styrelser bör minska och man bör i stället fördela mer resurser direkt till verksamheterna. Vi behöver också främja den fortsatta digitaliseringen, framför allt genom att anpassa det nya patienthanteringssystemet Millenium till svenska förhållanden så att systemet kan nå sin fulla potential med hög medicinsk säkerhet.

Demokraterna är ett kunskapsbaserat parti. Alla beslut ska grundas på fakta, kunskap och vad som är bäst för regionen och dess medborgare. För oss är det viktigt att arbeta med delaktighet och ökat inflytande. Sjukvårdspersonal ska inte fly sjukvården, utan vara stolta för sitt arbete och värderas med bra arbetsvillkor. Politiken måste öka tilliten till våra anställdas kunskap och kompetens och ge våra medarbetare bättre förutsättningar att utföra Västra Götalandsregionens viktiga uppdrag – en tillgänglig sjukvård med hög kvalitet för alla.

Vi vill att alla invånare i Västra Götalandsregionen ska känna sig trygga med att få sjukvård när man behöver och inom ramen för vårdgarantin på 3 månader.

Vi tror på kulturlivet, i bred bemärkelse som en nödvändig vitaliserande och sammanlänkande kraft, vilket innebär att alla former av kulturliv behöver vara tillgänglig för alla invånare i Västragötalandsregionen. Regionens folkhögskolor ska koncentrera sig på att omskola, validera och utveckla kunskaper för ökad anställningsbarhet.

På grund av Covid, ökade pensionskostnader och högre inflation är det ekonomiska läget fortfarande osäkert inför 2023. Sannolikheten ökar för att år 2023 blir en återstart för samhället och uppstart av de verksamheter som gått på sparklång under pandemin. Den västsvenska ekonomin har återhämtat sig efter nedgången 2020, arbetslösheten fortsätter att minska från 8,4% 2020 till 6,5% under 2021. VGR påverkas fortfarande av pandemins effekter men beräknas avta under 2022. Utvecklingen 2023 ter sig långt mer osäkert än andra år men kriser tenderar också att skärpa och påskynda redan inledda utvecklingsförlöpp, vilket kan skapa stora möjligheter för flera av de kluster som finns i regionen. Västra Götalandsregionen är ledande i många forskningsintensiva branscher och har en hög utbildningskapacitet. Rätt hanterad är krisen därför också en möjlighet att komma vidare i många utvecklingskedjor. Prognoserna som ligger till grund för detta budgetförslag är SKR:s prognos för skatteunderlagstillväxt, daterad den 28 april 2022. Intäktsutvecklingen är måttlig under planperioden 2023 - 2025 i genomsnitt 2,9% vilket är lägre än tidigare år. Prisökningar i sektorn minskar det reala ekonomiska utrymmet jämfört med tidigare. De höga investeringsnivåerna är en risk och en obalans på grund av ökande avskrivningskostnader.

Enligt kommunallagen ska kommuner och regioner varje år upprätta en budget. Den ska även innehålla en plan för ekonomin för en treårsperiod. I budgeten ska skattesatsen och anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska också anges.

De **sex huvudreformerna** inom sjukvården för vår budget kommer att **korta vårdköerna, stoppa personalflykten samt öka kompetensen hos vårdpersonalen. Dessa är:**

- **Omorganisation av sjukvården.** Politiska utförarstyrelser skall tas bort och ersättas med verksamheternas sjukhusledning. Politiker beställer vård men verksamheterna har till uppgift att utföra den.
- **Förbättrade arbetsvillkor för sjukvårdspersonal** med adekvata löner samt lönetrappa när man stannar på sin arbetsplats, förkortad arbetstid för sjuksköterskor över 60 år, mandat att påverka sitt schema och prioritering av den patientnära personalen.
- **Satsning på att motverka barn- och ungas psykiska ohälsa.** Tillgängligheten till psykoterapeutiska behandlingar måste öka och resurserna hos specialistvården räcker längre om fler får behandlingar på andra vårdnivåer och fångas upp tidigare i sjukdomsförlöppet.
- **Utöka tillgängliga vårdplatser i slutenvården.** Vi bör ha en belägningsgrad på 85 - 90%, för att kunna ta emot patienter på rätt avdelning samt vård av personal med rätt kompetens.

- **Bygga upp ett fungerande ASIH -team i VGR.** Man har lagt ner ett fungerande samarbete i Göteborg inom ”avancerad sjukvård i hemmet” i början av 2022. Redan nu ses stora försämringar för medborgare som vill vårdas hemma i livets slut. Ansvaret för vårdformen har flyttats över på regionen, och vi måste se till att det sköts väl.
- **Kvinnosatsning** med fler gynekologimottagningar samt en satsning på förlossningsvården med ökad personaltäthet.

Martin Wannholt
*Gruppledare Demokraterna
Västra Götalandsregionen*

Innehåll

1. Ekonomiska och demografiska förutsättningar.....	7
2. Sjukvården	10
2.1 Omorganisation för en högre effektivitet av sjukvården.....	10
2.2 Kvinnosatsning	13
2.3 Satsning på att motverka barn- och ungas psykiska ohälsa.....	13
2.4 Förbättrade arbetsvillkor för sjukvårdspersonal för att behålla kompetens.....	13
2.5 Utöka tillgängliga vårdplatser i slutenvården	15
2.6 Bygga upp ett fungerande ASIH team i hela regionen	16
2.7 Speciellt för primärvården	16
3. Infrastruktur & Kollektivtrafik	18
3.1 Järnväg	18
3.2 Väg.....	19
3.3 Gång och cykel.....	20
3.4 Kollektivtrafik	20
3.5 Kollektivtrafiken i Göteborgsregionen.....	21
3.6 Sjöfart.....	23
3.7 Flyg	24
3.8 Bredband.....	24
4. Regionutveckling, näringsliv och turism.....	25
4.1 Arbetsmarknad och näringsliv	25
4.2 Utbildning och validering	25
4.3 Turism	26
4.4 Regionutveckling, allmänt	26
5. Miljö, hållbarhet och biologisk mångfald.....	27
5.1 Miljönämndens verksamhet.....	27
5.2 Utförare verksamheter.....	27
6. Kultur	28
6.1 Kulturnämndens ansvarsområde.....	28
6.2 Utförare i fokus	28
7. Ekonomi	30
7.1 Kommentarer till regionbidrag	32
7.2 Sammanställning av regionbidrag	35
7.3 Resultaträkning	36
7.4 Balansräkning.....	36
7.5 Förslag till beslut	37
Om Demokraterna.....	39

1. Ekonomiska och demografiska förutsättningar

Demografiska förutsättningar Västra Götaland

De demografiska förändringarna i Sverige innebär att allt färre personer i arbetsför ålder ska ge underlag för en välfärd där relativt allt fler yngre och äldre ska erbjudas offentligt finansierad service. Diagrammet nedan visar prognos för den demografiska utvecklingen i Västra Götaland 2040 jämfört med 2020. Befolkningen kommer att öka med i genomsnitt ca 8 600 invånare varje år under de närmsta åren. Det innebär 163 000 fler invånare 2040 jämfört med 2020. Invandringen är det största bidraget till befolkningsökningen.

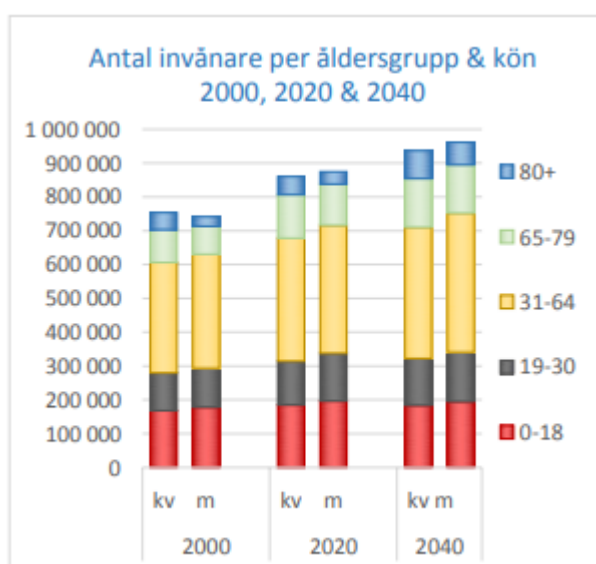

Bild: Befolkningsutveckling i Västra Götaland 2020 - 2040 (VGR, 2021)

De allra yngsta och de allra äldsta i befolkningen är de som konsumerar mest vård. Utvecklingen går därmed mot ett större vårdbehov och en lägre andel i skattekraften. Dessa faktorer påverkas till viss del av nationella beslut såsom förändrad pensionsålder men också konjunkturutvecklingen.

För 2021 så blev resultatet ett överskott på 2,6 miljarder kronor. Även för 2022 pekar prognoserna på ett stort överskott för regionen. En oväntad snabb återhämtning av konjunkturen har bidragit till högre skatteintäkter. Staten har även lämnat statsbidrag kopplat till pandemin vilket kompenserat för ökade kostnader som denna medfört. Det ekonomiska läget och skatteunderlaget inför 2023 är svårberäknat, men vi ser att intäkterna planar ut och prisökningarna åter upp intäktsökningarna, vilket medför ett begränsat reformutrymme och kräver effektiviseringar.

VGR: s verksamheter har drabbas av pandemin. På kostnadssidan, till följd av ett kraftigt ökat vårdbehov, men även på intäktssidan genom minskad försäljning på resor via Västtrafik samt stängda kulturinstitutioner trots att kostnaden varit densamma. Försiktighetsprincipen bör generellt råda vid alla beslut som innebär omfattande kostnader för VGR. Inflationen kommer troligtvis att öka under 2022 vilket kommer att påverka BNP och arbetslösheten kommande år. Det finns således osäkerhet kring den framtida ekonomiska utvecklingen. Hög investeringstakt och prisökningar i sektorn ger risk för obalans. Kostnaderna behöver hållas under kontroll och investeringarna måste minska.

Befolkningstäthet i Västra Götaland 2022

Inom VGR finns några av landets mest tätbefolkade kommuner, till exempel Göteborg med 1294 invånare per kvadratkilometer men också några av de glesare som Dals-Ed med 6,6 eller Gullspång med 17 invånare per kvadratkilometer. Glest befolkningsunderlag ger dyrare service och kollektivtrafik. Infrastruktur är dock nödvändigt för att öka möjligheten att bosätta sig eller driva verksamheter i glesbygd.

Skatteunderlag och kostnadsmassa i Västra Götaland 2021

Skatteintäkt 2021:	47,7 mdkr (prognos för 2023: 51,3 mdkr)
Verksamhetsintäkter: 18,5 mdkr	Statsbidrag: 11,9 mdkr
Total kostnadsmassa 2021:	76,3 mdkr
Personalkostnader:	Egen personal 36,7 mdkr, bemanningspersonal 671 mkr

Skatteunderlag i genomsnitt per invånare 2021: 226 900 (99,2 procent av riksgenomsnittet)
Folkmängd 1 744 859 (16,7 procent av Sveriges befolkning)

Skattesatsen mm

Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning är, tillsammans med generella statsbidrag, regionens huvudsakliga inkomstkälla.

Skattesatsen förslås oförändrad till 11 kr och 48 öre för planperioden 2023 - 2025, då bedöms skatteintäkter och generella statsbidrag uppgå till:

	2023	2024	2025
Skatteintäkter	51 925	53 777	55 658
Kommunalekonomisk utjämning inkl. generella statsbidrag	11 998	12 351	12 472
varav generella statsbidrag	5 766	5 881	5 999
Summa	63 923	66 128	68 130

Sjukvården i Västra Götaland 2021, några siffror

Antal nettoårsarbetare i sjukvården var 37 807 av totalt 43 957 inom VGR.

Antal anställda personer totalt var 56 519, Detta är en ökning med 727 personer (1,3 %) jämfört med 2020. Personalomsättningen var 7,0 %, en ökning med 1% jämfört med förgående år.

2021 köpte VGR vård externt för 5 916 mkr, varav 62 procent avser primärvård.

Kostnaden för inhyrd personal var 671 Mkr, en ökning med 10 procent jämfört med 2020. Primärvården har fortsatt minskat sina kostnader medan sjukhusens kostnader ökat under året för såväl sjuksköterskor som läkare. Användandet av bemanningspersonal har ökat något men behovet kvarstår så länge det finns svårigheter att rekrytera rätt kompetens.

Skattesats

Skattesatsen i VGR är 11,48 kr för 2022. Landstingsskatten är en platt skatt och drabbar därför låginkomsttagare hårdast. Eftersom vi ser en stor potential för omfördelning och effektivisering inom VGR finns idag inget skäl att höja skattesatsen.

Skattesatsen i VGR för 2022 motsvarar genomsnittet för Sverige, den ligger högre än Halland och Skåne men lägre än till exempelvis Stockholm. VGR ligger däremot något under riksgenomsnittet för skatteunderlag per capita.

Investerings ekonomi

Den rådande takten i investeringsplanerna är inte hållbar. Regionens likviditet behövs för att klara pensionsåtagandet och nya investeringar kan därför behöva lånefinansieras. Därmed belastas verksamheterna inte bara med ökade driftskostnader i form av avskrivningar, utan också av räntekostnader. Vi delar koncernkontorets bedömning om behovet av en något minskad investeringstakt för att klara VGR: s långsiktiga åtaganden.

2. Sjukvården

Under mandatperioden 2018 - 2022 har samtliga partier arbetat med förslag till ny politisk organisation för sjukvården i Västra Götaland. Demokraterna föreslår kraftiga effektiviseringar av den politiska styrmodellen i Västra Götalandsregionen, med en minskning av de politiska uppdragen med ca 250 st. Genom ny organisation beräknas koncernkontoret i ett första steg effektiviseras med cirka 10%. Härigenom frigörs resurser till den patientnära verksamheten, och förutsättningarna för att kunna ge en jämlik och god vård i tid förbättras. Vi behöver färre politiker och fler läkare och sjuksköterskor!

2.1 Omorganisation för en högre effektivitet av sjukvården

VGR ska präglas av en sjukvård som prioriterar professionell organisation och ledning vilket kommer att bidra till en mer kostnadseffektiv administration. Nationellt övergripande mål är en jämlik vård avseende kvalitet och tillgänglighet, som prioriterar lika bemötande inom hela regionen. Med en väl fungerande organisation kan vi också fördela de ekonomiska resurserna där de bäst behövs.

Västra Götalandsregionen har 22 olika politiska nämnder och styrelser för hälso- och sjukvården. Det ger ett långt avstånd mellan beslut och patient. Målet är en kapacitetsstark vård av hög kvalitet, tillgänglig för alla i Västra Götaland. I samband med coronapandemin genomförde verksamheterna själva en omställning som var avgörande för att klara av den svåra situation som pandemin utgjorde. Den nu av majoriteten fastslagna politiska organisationsförändringen behåller dock i stort sett det gamla systemet med politiker som både beställare och utförare, med lika många politiska uppdrag och lika stor tjänstemannastab. Vi vill se en betydligt enklare organisation, där rollerna blir klarare. Politiker skall ställa krav, beställa sjukvård och fördela pengar. De som kan sjukvård ska organisera och utföra uppdraget. Vi anser att politiker inte ska delta i operativa styrelser, eftersom de på så sätt hamnar på två stolar. Genom att ha politiska styrelser så försämrar vi också de operativa ledningarnas förmåga att samverka med andra sjukhus.

De som arbetar i patientnära vård vet hur man kan öka kapaciteten i verksamheterna. Det kan exempelvis vara förlängda öppettider på mottagningar eller operationssalar, där man kallar in patienter med kort varsel. Det kan vara ändrad sammansättning på operationer så att inte IVA (intensivvården) belastas efter operation. Professionen ska ges ökat inflytande framför allt genom sjukhusledning och samordningsråd. I samordningsråden sitter verksamhetschefer inom samma specialitet i regionen. Vi skapar därmed förutsättningar för gemensamma medicinska riktlinjer, undervisning, utbyte av kunskap med mera. Därmed får också utförarnas ledningsgrupper ett ökat ansvar. Pengar till verksamheterna ska fördelas i en nämnd i fyra delar: En del till Sahlgrenska Universitetssjukhuset, en för övriga sjukhus, en för primärvård och en för regionhälsan (inklusive tandvård). Sahlgrenska Universitetssjukhuset hanteras separat på grund av dess särskilda uppdrag med forskning och utbildning samt regional och nationell vård.

Om man tar bort de geografiska nämnderna blir förutsättningarna för jämlik vård bättre i regionen. Patientnämnderna som hanterar synpunkter och klagomål kan reduceras från nuvarande fem till två. De föreslagna delregionala nämnderna (DRN) är bra, och skulle framför allt ha en viktig roll i kommunikationen med kommunerna. Vårt förslag innebär en minskning med ca 250 av de politiska uppdragen. Därigenom kan vi också minska den administrativa organisationen omkring politikerna. Ute på sjukhusen bör det administrativa stödet läggas så nära verksamheterna som möjligt och bara erbjuda

det verksamheterna efterfrågar. De får kontroll över sina administrativa resurser, som skall stötta i stället för att styra.

Vi behöver även arbeta för återhållsamhet i den icke vårdnära administrationen inom sjukvården. Regionens sjukhus har fått utökade ekonomiska medel för varje år och man ser att administrativa tjänster har ökat medan personal närmast patienten har minskat. Vi vill öronmärka ekonomiska medel för att säkerställa tillräckligt med personal närmast patienten.

Vi behöver också införa ett temporärt anställnings- och konsultstopp för alla icke patientnära tjänster i VGR, även om undantag naturligtvis måste prövas. Frigjorda resurser ska överföras till den patientnära verksamheten. Verksamhetscheferna ska kunna avropa medel för verksamheten utan att invänta beslut från politiker och tjänstemän. Klinikcheferna skall ha direkt access till dessa medel. En riktad satsning på 300 mnkr fördelas till respektive sjukhusbudget för att öka produktionen.

Uteblivna besök

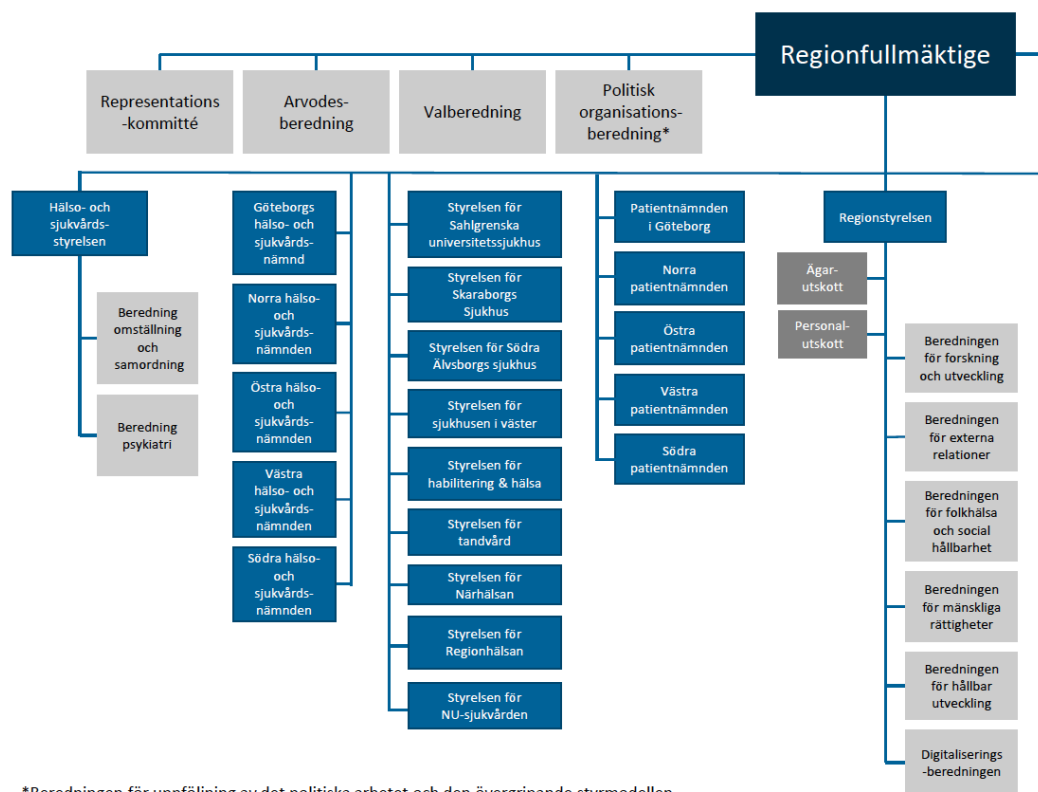
Ett stort problem är uteblivna och sent avbokade besök hos läkare, fysioterapi och andra behandlingar, men även till operationer. Under 2022 uppskattades kostnaden för de mer än 150 000 uteblivna besöken till omkring 500 mnkr. Utöver kostnaden leder naturligtvis detta till längre vårdköer och sämre resursutnyttjande. Vissa enheter har vidtagit förebyggande åtgärder, som till exempel påminnelse via SMS, med relativt gott resultat. Dock är antalet uteblivna besök fortfarande oacceptabelt högt. Avgifterna för uteblivna besök är försumbara och tas ofta inte ut alls. Kostnaderna för uteblivna besök måste minska och insatserna mot den omfattande andelen uteblivna besök måste intensifieras. Vi ser behov av en utökning av de förebyggande åtgärderna och en översyn av ett mer effektivt avgiftssystem.

Demokraternas förslag för en mer effektiv organisation

Vi vill:

- Minska antalet politiska nämnder och styrelser i sjukvården och göra den mer effektiv.
- Att utförarstyrelserna (sjukhusstyrelserna) tas bort och ersätts av sjukhusledningarna.
- Minska Regionfullmäktiges ledamöter från 149 till 101 ledamöter som kommunallagen kräver.
- Minska de politiska patientnämnderna från fem till två.
- Gör en riktad satsning på 300 mnkr som fördelas till respektive sjukhusbudget. Anslaget ska användas för att öka produktionen.
- Arbeta för återhållsamhet i den icke vårdnära administrationen och prioritera den patientnära vården i första hand.
- Ha fler förebyggande åtgärder i kombination med höjd avgift vid uteblivna besök.

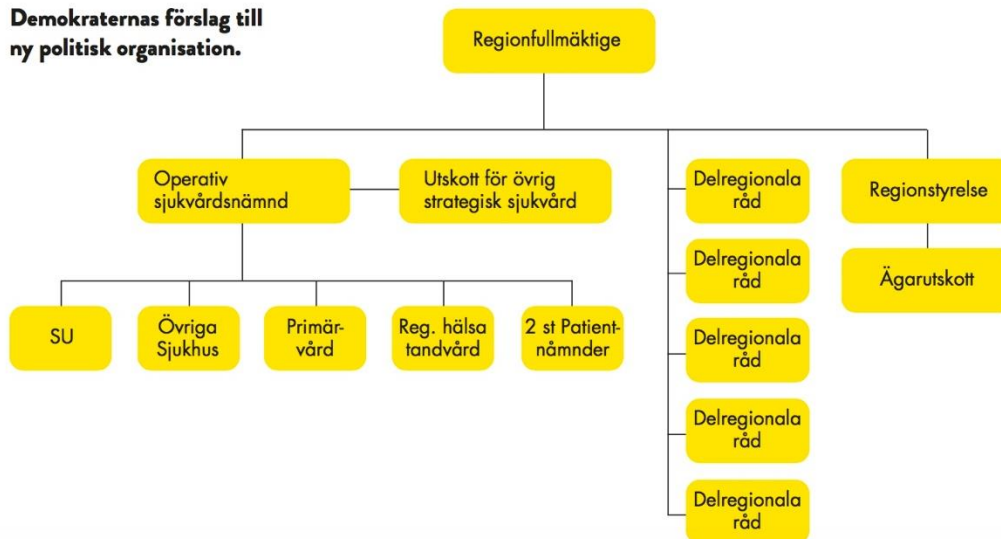
VGR:s politiska organisation 2019-2022 –

*Beredningen för uppföljning av det politiska arbetet och den övergripande styrmodellen

(Bilderna är ett utsnitt av bild hämtad från VGR: s webbplats)

Demokraternas förslag till ny politisk organisation.

2.2 Kvinnosatsning

Vi behöva främja den polikliniska öppenvården inom gynekologi, även utan remisskrav. Vi behöver ha en trygg kvinnosjukvård genom hela livet. Många gynekologiska besvär kan hanteras inom primärvården men många gånger behövs även remiss till gynekolog där efterfrågan från patienter är större än tillgången på tider. Vi behöver utöka den polikliniska gynekologiska verksamheten för att kunna ta emot de kvinnor som behöver hjälp med ex förlossningsskador, svåra klimakteriebesvär, endometrios-vård mm.

Barnmorskor och andra personalkategorier från förlossning och BB har länge uppmärksammat att de har för liten bemanning för att kunna säkerställa en bra kvalitet och tillgängliga platser på förlossningen. Åtgärder behövs snarast för att undvika vårdskador.

Demokraternas förslag inom kvinnosatsningen

Vi vill:

- Underlätta för etablering av specialister inom gynekologi i öppenvård
- Öka den medicinska säkerheten genom en högre bemanning och begränsningar av antalet förlossningar per barnmorska / förlossningsteam.

2.3 Satsning på att motverka barn- och ungas psykiska ohälsa

Samhället ser en ökning av psykisk ohälsa som för med sig stort lidande för de drabbade, men det orsakar också en stor belastning på sjukvårdens olika delar. Det ses att den psykiska ohälsan bland barn och unga ökat ytterligare under pandemin. Det måste omfördelas mer resurser till psykiatri, dels på sjukhusen men också inom primärvården, med ökad tillgänglighet till terapeutiska behandlingar. Resurserna hos specialistvården kan räcka längre om fler får behandlingar på andra vårdnivåer och förhoppningsvis kan de drabbade fångas upp tidigare. Belastningen är mycket stor på barn- och ungdomspsykiatri (BUP) i hela regionen med årslånga köer för viktiga utredningar. Genom ökade satsningar på skolans elevhälsovård kan vi avlasta specialistvården inom psykiatri. Det är viktigt att det finns tillräckliga resurser för att tidigt utreda barn med potentiell neuropsykiatrisk diagnos. Barn som inte fångas upp tidigt riskerar att hamna i skolmisslyckande och utanförskap.

Demokraternas förslag för vård kring psykisk ohälsa

Vi vill:

- Fördela mer resurser till insatser och behandling mot psykisk ohälsa och sjukdom, på samtliga vårdnivåer.
- Satsa på fler terapeuter av olika yrkeskategorier till barn- och ungdomsmottagningar för att avlasta och komplettera specialistvården inom barn- och ungdomspsykiatri.
- Utreda hur köerna till BUP kan minska, genom ökat samarbete med BVC, barn- och ungdomsmottagningar samt skolans elevhälsovård.

2.4 Förbättrade arbetsvillkor för sjukvårdspersonal för att behålla kompetens

Vi har problem med personalflykt från våra sjukhus och en ohållbar personalomsättning, som indirekt medför ökade kostnader. Arbetet med förbättrade arbets- och lönevillkor för sjukvårdsanställda måste fortsätta. Beslutsprocessen är lång mellan politiker och administratörer till chefer på lägre nivå. VGR

har också en stor och kostsam administration. Mycket tid ägnas åt kortsiktiga lösningar och för lite tid ägnas till organisation, effektivitet, vision och strategi. Man kontrollerar effektiviteten på sjukhusens verksamhet regelbundet men ingen effektivitetsmätning eller jämförande studie har gjorts på den administrativa delen av verksamheten.

Nya introduktioner och kortsiktiga lösningar för att rekrytera personal kräver mycket tid och stora ekonomiska resurser. Vi måste göra sjukvården till en attraktiv arbetsplats genom en god löneutveckling och ökat inflytande. Ett stort problem är tillgängligheten med oacceptabla köer till vård och behandling och den beror delvis på det låga antalet disponibla vårdplatser, som i sin tur beror på brist på både grundutbildade- samt specialistutbildade sjuksköterskor. Bristen på IVA-platser resulterar ofta i uppskjutna operationer och ger dåligt utnyttjande av operationssalarna. När det finns tillräckligt med personal så kommer köer till operationer och behandlingar kortas, planerade operationer slippas ställas in, och de standardiserade vårdförloppen vid cancervård kan hållas.

Sjukvården har brist på sjuksköterskor men det saknas inte resurser och problemen går att lösa. För detta ändamål tillförs personalutskottet 400 mnkr år 2023 och ytterligare 235 mnkr år 2024 samt 235 mnkr år 2025, utöver befintliga satsningar.

Personalflykt - kompetensförsörjning

Det saknas långsiktiga lösningar för att kunna upprätthålla en kontinuitet och bevara och premiera kunskap och erfarenhet. Arbetsvillkoren för vår sjukvårdspersonal har brister och VGR tappar därför kompetens. Kompetensförsörjning av vårdanställda är VGR:s viktigaste utmaning de närmaste åren. Sjukvården i regionen har problem med tillgänglighet och det beror främst på brist på grund- samt specialistutbildade sjuksköterskor. Att utbilda fler sjuksköterskor är bra och nödvändigt men det är samtidigt mycket viktigt att kunna behålla de sjuksköterskor som redan är utbildade och erfarna, både ur ekonomisk synpunkt samt för en ökad patientsäkerhet. Den höga personalomsättningen är onödig och kostsam då vi förlorar både kunskap och viktig erfarenhet samt måste lära upp ny personal. Att introducera en ny IVA-sköterska tar 3 månader, vilket utgör 150 000 kr enbart i lönekostnad. Därefter kostar det ytterligare 2 - 3 gånger till så mycket innan hen är självständig. Pengarna finns och bör läggas på de som stannar i det patientnära arbetet.

Vidare måste kunskapsöverföringen från senior vårdpersonal till nyutbildad säkerställas. Senior personal ska ges bättre förutsättningar att kunna arbeta fram till pensionsåldern. I VGR finns 6 500 tillsvidareanställda sjuksköterskor, läkare och undersköterskor som är mellan 55 och 67 år. Vårdpersonal som är 60 år fyllda, skall kunna gå ner i arbetstid men ändå erhålla heltidslön. På så sätt tar vi tillvara på kunskap och kompetens som kan förmedlas till yngre, mer oerfaren personal. Bibehållandet av erfarenhet och kompetens samt minskad personalomsättning och minskade sjukskrivningstal bör kunna kompensera kostnaden i stor utsträckning. VGR:s kostnader för bemanningspersonal var 671 miljoner kronor under 2021. I VGR:s medarbetarenkät för 2019 angav 91 procent att de tycker sig ha ett meningsfullt arbete men bara 50 procent har ork kvar att göra annat efter arbetsdagens slut, trots att omfattande satsningar på arbetsmiljöförbättrande åtgärder har vidtagits.

Administrativ personal - patientnära arbete

Administrativa tjänster för sjuksköterskor har ökat medan det råder brist på sjuksköterskor i patientnära vård. Förutom att sjuksköterskor på administrativa tjänster har bättre arbetstider så har de också högre lön än sjuksköterskor i patientnära vård. Detta måste vi ändra på.

Generellt är lönerna högre ju längre bort från patienten man arbetar. Prioriteringar kommer att kräva en omfördelning av tjänster och lönedel så det patientnära arbetet värderas högst. Sjuksköterskor i administrativ tjänst ska också uppmuntras att även arbeta i den direkta patientvården.

Löner - löneutveckling

Lönerna på sjukhus i VGR ligger långt under rikssnittet och står sig inte i konkurrensen med andra arbetsgivare. Det finns dessutom begränsat med utrymme för en adekvat löneutveckling. Lönesättningen ska fokusera på att stärka kopplingen mellan karriärutveckling, kontinuitet, yrkesskicklighet samt löneutveckling, med särskilt fokus på de grupper som uppbär den kliniska verksamheten inom hälso- och sjukvården. Personal skall inte behöva byta arbetsplats eller arbetsgivare för att få skälig lön. Vi behöver göra sjukvården till en attraktiv arbetsplats, genom en god löneutveckling och ökat inflytande.

Arbetsid - schema

Det har införts 3-skift på många arbetsplatser, vilket försvårar för ett socialt familjeliv med barn, samt riskerar att försämra hälsan. Nattarbetstid ska förläggas klockan 21 – 07 om inte den enskilde i samråd med ansvarig chef kommit överens om annat.

Demokraternas förslag för förbättrade arbetsvillkor

Vi vill:

- Att vårdpersonal som är 60 år fyllda, skall kunna gå ner i arbetstid men ändå erhålla heltidslön. På så sätt tar vi tillvara på kunskap och kompetens som kan förmedlas till yngre, mer oerfaren personal.
- Införa ett rejält löneyft för den som väljer att stanna på sin arbetsplats en längre tid.
- Att den anställda ska ges större möjlighet att påverka sitt schema via olika typer av program för schemaläggning.

2.5 Utöka tillgängliga vårdplatser i slutenvården

Budgetminskning till slutenvården leder till färre vårdplatser och längre väntetider på akuten då läkare får ägna mycket tid på att ”hitta” vårdplatser till de patienter som måste läggas in. Det gör att många patienter hamnar på en avdelning där inte rätt kompetens finns. Överbeläggningar och utlokaliseringar ökar risken för vårdskador och förlänger vårdtiden. Många patienter ligger kvar på sjukhus i väntan på korttidsplats och man har märkt att de patienter som kommer till korttid är sjukare nu än tidigare. Många patienter som ska hem behöver ett par extra dagar för rehabilitering innan hemgång kan bli aktuellt och upptar därmed en sjukhusplats. Eftersom vi behöver frigöra vårdplatser på sjukhus, så anser vi att dessa patienter kan vårdas på en eftervårds/rehabiliteringsavdelning som vi hade tidigare.

Demokraternas förslag för att öka tillgängliga vårdplatser

Vi vill:

- Att belägningsgraden ska ligga på ca 85 - 90 % så att det oftast finns tillgängliga vårdplatser på rätt avdelning.
- Införa eftervårds/rehabiliteringsavdelningar för att avlasta sjukhusvården.

2.6 Bygga upp ett fungerande ASIH-team i hela regionen

Den palliativa vården har försämrats i Göteborg efter en omorganisation. Möjligheten att få avancerad sjukvård i hemmet (ASIH) dygnet runt försvann för de patienter som önskar avsluta sitt liv i hemmet. Vi vill förstärka den palliativa vården i Göteborg, med mål att återinföra ASIH. I mindre kommuner fungerar det bättre med vård från ordinarie hemsjukvård eftersom man där har en mindre personalgrupp och en högre kontinuitet. ASIH kan så småningom tjäna som modell för den övriga regionens palliativa vård. Återuppbyggnad av ASIH i Göteborg och dess kranskommuner innebär en kostnad på ca 10 miljoner kr.

Demokraternas förslag för en trygg vård i livets slut

Vi vill:

- Säkerställa att alla medborgare som vill vårdas hemma i livets slut kan garanteras en trygg, kvalitativ och tillgänglig vård i hela regionen.

2.7 Speciellt för primärvården

Kontinuitet

Idag finns ingen möjlighet för vårdcentralerna att säga nej till den som önskar lista sig. Det finns också ekonomiska incitament för att ha många listade patienter. Långa väntetider till läkare i primärvården gör att patienter ofta väljer att lista om sig och kontinuiteten blir lidande.

Digitalisering / Tillgänglighet

Primärvården bör pröva längre öppettider för att bevaka en högre tillgänglighet, för att kunna tillmötesgå en god och nära vård. Vi behöver även fortsätta med närvårdsakutmottagningar i anslutning till sjukhusens akutmottagningar, där det är geografiskt möjligt, för att avlasta akutmottagningarna. Vi välkomnar den pågående digitaliseringen av vården, både för undersökning, bokning och administration. De nya verktygen bör även kunna utvecklas för förebyggande av uteblivna besök samt effektivisering av dokumentation och logistik. Vi behöver förbättra, förenkla och öka möjligheten för digitala möten i primärvården – samtidigt bör dock digital vård främst premieras om det sker från ordinarie vårdinrättning, ej genom utomlänsavtal. Fragmenterad vård med flera parallella vårdgivare bör undvikas.

Kompetens

För att utöka kompetensen hos allmänläkarna inom Närhälsan avsätter vi ekonomiska medel för en månads praktik på valfri specialistklinik. Vi anser också att det ska finnas geriatrisk specialistkompetens för sjuksköterskor och läkare inom hela primärvården.

Demokraternas förslag för primärvården

Vi vill:

- Sätta ett listningstak för vårdcentralerna enligt Socialstyrelsens riktlinjer, på 1100 – 1500 patienter per läkare. Alla som önskar, skall få en fast läkarkontakt.
- Anpassa primärvårdens öppettider för att säkra en hög tillgänglighet.
- Att det skall finnas möjligheter till digital kontakt med den listade vårdcentralen, om så är lämpligt utifrån orsaken till vård.

- För att utöka kompetensen hos allmänläkarna inom Närhälsan avsätter vi ekonomiska medel, 10 mnkr, för en månads praktik på valfri specialistklinik.
- Inrätta särskilda äldrevårdsmottagningar med geriatrisk specialistkompetens för sjuksköterskor och läkare inom hela primärvården.
- För att ytterligare avlasta slutenvårdens akutmottagningar anser vi att primärvårdens närakutmottagningar bör vara kvar vid akutmottagningarna på de större sjukhusen.

3 Infrastruktur & Kollektivtrafik

Demokraternas grundtes för infrastrukturen i regionen är att den skall anpassas till lokala förutsättningar. Bil kommer fortsatt vara det mest effektiva dagliga transportmedlet i stora delar av Västra Götaland. I takt med att fordonsflottan blir fossilfri, minskar miljöavtrycken. I storstäderna och i pendlingsstråken handlar det dock inte bara om miljö utan även om trängsel, där bilresandet på sikt skall minska, men där nödvändiga satsningar på kollektivtrafik saknas. Västra Götaland behöver ändra hur vi ser på byggandet av infrastruktur och hur trafiken utförs. Trafikprojekten måste börja styras av noggranna ekonomiska och miljömässiga kalkyler, inte av önsketänkande och ”visioner”. Trafikslagen måste användas där de gör mest nytta.

Vi välkomnar utbyggnad av nya järnvägar, förutsatt att de ger så stora restidsförbättringar att de blir ekonomiskt, socialt och/eller miljömässigt lönsamma. Mindre upprustning av befintliga järnvägsstråk är ofta både effektivt och lönsamt och ska därför alltid provas först. Tyvärr kommer Västlänken under många år fortsätta använda resurser som hade behövts på annat håll i regionen.

Vi vill bort från uppdelningen av resenärer som antingen ”bilist” eller ”kollektivtrafikresenär”. För den som måste ta bilen ibland ska det vara ekonomiskt möjligt att åka kollektivt vissa dagar utan skyhöga merkostnader. Demokraterna lanserar därför konceptet ”Flexitrafikant”, se p 3.4. Generellt eftersträvar vi ett synsätt där det för behovet och platsen mest effektiva transportsättet premieras.

Vi har en ökad trafik och stor in- och utpendling från kranskommunerna in till Göteborg. Mer av regionens och statens trafikinvesteringar behöver således styras mot Göteborg, i syfte att göra pendlingen så hållbar som möjligt. Viss trafik kommer dock fortsätta vara miljömässigt dålig, men innebära andra fördelar. Ett exempel är kollektivtrafiken i glest befolkade delar av Västra Götaland, där vi måste acceptera att bussar är dåligt belagda för att kunna garantera invånarna en viss nivå av service. På samma sätt måste vi ha ett vettigt vägnät även där trafiken är liten. Vidare måste väginvesteringar fokusera på åtgärder som skapar genvägar och/eller förbättrar flödet i trafiken.

Demokraternas förslag för trafik i regionen

Vi vill:

- Genomföra satsningar enligt Koll2035 för Göteborg och dess kranskommuner.
- Bevaka och försöka minimera de ökade kostnaderna för Västlänken, och istället genomföra ekonomiskt och miljömässigt hållbara kollektivtrafiksatsningar.
- Inte missgynna personbilstrafik för komplexa resor samt i områden som är mer glest befolkade.

3.1 Järnväg

Det är dyrt att bygga nya järnvägar. Därför måste de som byggs ge väsentliga restidsvinster och fylla ett verkligt behov. Nya järnvägar ska gå kortaste vägen mellan större målpunkter för att kunna ge bästa samhällsnytta. Det gör inte Västlänken, som enbart ger längre restid till följd av omvägen via Hagastationen, som är en obetydlig målpunkt. Västlänken ger heller ingen utökad turtäthet eller trafikmässiga fördelar och de utbyggnader i kringliggande järnvägsnät som tidigare planerats har utgått.

Dubbelspår mellan Göteborg – Oslo ligger högt på vår önskelista. Här återstår dubbelspår på sträckan Öxnered-Halden. Vi vill se att en lokaliseringsutredning startar snarast. En utbyggnad av denna sträcka

bygger ihop Oslo med Göteborg, Köpenhamn och Hamburg. En komfortabel och snabb tågresor mellan Göteborg och Oslo kan minska såväl bil- som flygtrafiken på sträckan. Dessutom ges möjlighet till utökad regional tågtrafik och utökad godstrafik.

Vi är i grunden positiva till ny järnväg mellan Göteborg och Borås. Denna sträcka har utretts i snart 20 år men trots det uppvisar inte utredningen tillräckliga restidsvinster och inte heller klimatnytta ur ett livscykelperspektiv. En del av problemet kan vara att en stor del av den planerade trafikeringen går via Västlänken, vilket förlänger varje resa avsevärt och därmed tynger ned de samhällsekonomiska kalkylerna. En alternativ trafikering med fler tåg direkt till Göteborg C bör därför utredas. Utredningen bör även belysa effekterna av en järnväg hela sträckan mellan Göteborg och Jönköping med möjlighet till stationsläge vid Ulricehamn, samt i 250 km/h-standard som möjliggör godstågstrafik. Om det fortfarande inte går att visa upp ekonomisk nytta och miljönytta, ser vi hellre att den befintliga Kust till Kust-banan byggs ut partiellt och eventuellt förses med en station vid Landvetter Södra. Ett annat alternativ är en modern BRT-lösning (Bus Rapid Transit) i stråket.

Nytt dubbelspår på Västra Stambanan mellan Göteborg – Alingsås är också högprioriterat och även här bör en ny lokaliseringsstudie påbörjas snarast. Sträckan är en av de mest belastade i Sverige och samtidigt en av de viktigaste för tunga godstransporter. Ett nytt dubbelspår skulle kunna förkorta restiden för snabbtåg mellan Göteborg och Stockholm med uppåt 15 - 20 minuter, enligt tidigare studier.

Målbild Tåg 2035 håller på att revideras under 2021. Av remissutgåvan framgår att det är oerhört dyrt att uppfylla ens den reviderade målbilden, såväl vad avser trafikering som investering. Självfinansieringsgraden sjunker och Västtrafiks kostnader beräknas öka med 150-250 mkr årligen. Detta är inte hållbart.

Demokraternas förslag för järnvägsspår i regionen

Vi vill:

- Att utredningen för snabbare förbindelse Göteborg-Oslo återstartas.
- Att ytterligare dubbelspår mellan Göteborg-Alingsås prioriteras.
- Att tillsammans med Västtrafik utreda billigare alternativ för att nå tillgänglighetsmålen i Målbild Tåg 2035.

3.2 Väg

Väginfrastrukturen har länge varit eftersatt, även om E20 nu äntligen byggs ut mellan Alingsås och Laxå. Detta kommer att rädda många människoliv och dessutom främja näringslivets transporter. Även E45 genom Dalsland behöver byggas ut, då kvaliteten på den delen av vägnätet utgör en stark regional begränsning för Dalslands utvecklingsmöjligheter. Länsvägarna i regionen måste också förbättras. Inte sällan delar jordbruksmaskiner, lastbilar och personbilar på samma smala vägavsnitt med skynda korsningar och andra faror.

Regionen kommer inte att kunna tillhandahålla tät kollektivtrafik i all glesbygd. Det är inte heller rimligt att kräva att människors och företags transportbehov i dessa regioner ska kunna tillgodoses utan vägtrafik. Därmed kommer vägtrafik även under överskådlig framtid att utgöra det huvudsakliga transportsättet utanför städerna.

Människoliv får inte offras till förmån för ett allmänt bilmotstånd. Utvecklingen går snabbt mot en fossilfri fordonsflotta och infrastrukturen måste successivt utvecklas med denna framtid i åtanke. I glesare områden är detta mest ekonomiskt effektivt och blir successivt mer hållbart.

Demokraternas förslag för vägtrafiken

Vi vill:

- Att vägtrafik i högre grad skall möjliggöra anslutningsresor till kollektivtrafiken.
- Fler pendelparkeringar som förbereds för laddinfrastruktur.
- Väginvesteringar och vägunderhåll måste prioriteras upp för att stärka mindre kommuners utvecklingsmöjligheter, öka trafiksäkerheten och underlätta näringslivets transporter.

3.3 Gång och cykel

I huvudsak är gång- och cykelvägnätet en kommunal angelägenhet men VGR ska verka för att området kring hållplatser och järnvägsstationer ska vara gång- och cykelvänliga och, i samarbete med kommunerna, se till att gång och cykel är attraktiva alternativ för delresor till närmaste kollektivtrafik.

Om möjligt kan gång- och cykelbanor anläggas i anslutning till nyanlagda länsvägar. Ett sammanhållet cykelvägnät inom regionen är önskvärt. Gång och cykel är inte bara transportsätt utan främjar även folkhälsan.

3.4 Kollektivtrafik

År 2021 var det första året med det nya zonsystemet. Det var en stor förändring vilken syftade till att knyta samman regionens gemensamma arbetsmarknad. Innan vi uppnått ett nytt normalläge för kollektivtrafiken i spåren av covid-19 är det svårt att göra en korrekt bedömning av det nya zonsystemets effekter. Reandet kommer att öka i och med att samhället öppnar igen. Därför är det viktigt med fortsatt dialog kring nya resvanor, resbehov och uppföljning kring hur det hållbara resandet kan öka i hela Västra Götaland.

Arbetet med omstarten för kollektivtrafiken som inleddes under 2021, började med en förnyad dialog med Västra Götalands invånare kring hur deras nya resvanor och behov av kollektivtrafik såg ut i ett samhälle som i större utsträckning är anpassat efter digitaliseringens möjligheter. Den här dialogen kommer att fortsätta under 2022.

En attraktiv kollektivtrafik är förstahandsalternativet till privatbilism. Attraktiviteten utgörs i första hand av snabb och bekväm transport, men också hög och regelbunden turtäthet, möjligheten att arbeta/surfa ombord, samt trygghet ombord och vid hållplatser.

Mer kapacitetsstark kollektivtrafik bör i framtiden kunna kompletteras med anropsstyrd trafik, till exempel med självkörande minibussar. Västtrafik behöver redan nu ta höjd för denna utveckling, i samarbete med statliga och kommunala väghållare.

För den som använder bil som huvudsakligt transportsätt men har möjlighet att vissa dagar åka kollektivt utgör marginalkostnaden för enkelbiljetter ett hinder. För den som har möjlighet att samåka ena vägen till jobbet, kanske gå ena vägen till jobbet eller som behöver bil vissa dagar men inte andra är det samma sak; enkelbiljetter är för dyra för att det ska vara attraktivt. Eftersom man ofta ändå äger en bil, blir marginalkostnaden för att ta bilen mycket lägre än att åka kollektivt. Västtrafik går härigenom miste om marginalintäkter.

Demokraterna vill därför komplettera biljettutbudet med en ny form av dagperiodkort på Västtrafik. Detta kort bör kosta lika mycket som 30-dagarskortet, men gälla för ca 20 valfria dagar. De dagar man aktiverar kortet i ToGO-appen skall de gälla för obegränsat antal resor under kalenderdygnet. Kortet skall kunna lånas ut till andra på samma sätt som de nuvarande periodkortet.

Kapaciteten är hårt belastad i rusningstrafik på vissa linjer och sträckor. På samma sätt är behovet av personal ojämnt fördelat över dygnet. Ett sätt att jämna ut kapacitetsutnyttjandet är att tillämpa lågtrafiktaxa, så att de som kan reser vid andra tidpunkter.

Fuskåkningen är ett stort och kostsamt problem. Det är lätt hänt att göra enstaka misstag, men upprepat fuskåkande måste motverkas. Vi vill därför utreda om en progressiv kontrollavgift, det vill säga en högre avgift för varje tillkommande fuskåkning, skulle kunna vara en lösning.

Demokraternas förslag för kollektivtrafiken

Vi vill:

- Öka intäkterna genom att eftersträva mer marginalintäkter.
- Utreda en ”flexitrafikanttaxa”, till exempel möjlighet att använda en 30-dagarsladdning under längre tid för ett begränsat antal resor, eller annan attraktiv lösning för den som kan ställa bilen ibland.
- Utreda olika sätt att öka belägningsgraden i lågtrafik och minska den i högtrafik.
- Planera och ta höjd för framtida teknik redan nu.
- Utreda progressiv kontrollavgift.
- Det skall vara möjligt att röra sig i VGR utan att uppleva hot från kriminella kretsar och alla platser skall vara trygga. Västtrafik ska verka för utökad trygghet i kollektivtrafiken, för såväl personal som resenärer.

3.5 Kollektivtrafiken i Göteborgsregionen

Med sin höga belägningsgrad är kollektivtrafiken i Göteborg både finansiellt och miljömässigt hållbar i jämförelse med övrig kollektivtrafik i regionen. Tillväxten i Göteborgs kranskommuner genererar stora trafikflöden in mot Göteborg och infrastrukturen behöver förstärkas. Mer investeringsmedel måste kanaliseras till Göteborg så att kapaciteten kan byggas ut rejält, framförallt i spårvägs- och stombussystemet. I Göteborg pågår en medveten satsning på att minska biltrafiken. Tyvärr har inte kollektivtrafiken utvecklats för att möta de ökande behoven i samma takt.

Spårvägssystemet i Göteborg knyter ihop socioekonomiskt svagare områden med låg biltäthet, med centrum, med sjukhus och service, samt med socioekonomiskt starkare områden. Spårvägen är dessutom relativt kapacitetsstark och yteffektiv. Trots detta har spårvägssystemet inte utvecklats nämnvärt på senare år och kapaciteten är maximalt utnyttjad på vissa linjer. Kollektivtrafiken över älven och till viktiga målpunkter på Hisingen är också kraftigt eftersatt, liksom direkta bussförbindelser mellan knutpunkter i ekrarna. Detta tvingar en stor mängd resenärer att byta färdmedel i centrala Göteborg och det tvingar fortfarande många människor att välja bilen. Tyvärr har felsatsningar i hög grad försenat kollektivtrafikutvecklingen i Göteborg.

I Målbild Koll2035 finns flera bra och nödvändiga lösningar, till exempel Lindholmsförbindelsen och olika spårvägssatsningar av stadsbanekaraktär, samt direktbussar mellan ekrarna. Satsningen på planskild stadsbana genom centrala Göteborg måste prioriteras för att avsevärt minska restiderna. Dessvärre saknar merparten av åtgärderna finansiering. Mot bakgrund av den stora mängden resande i de utpekade stråken bör VGR prioritera och verka för finansiering av åtgärderna i Målbild Koll 2035.

Demokraternas förslag för kollektivtrafiken i VGR

Vi vill:

- Att VGR verkar för att finansiering av i synnerhet spårsatsningarna i Målbild Koll 2035, framför Målbild Tåg 2035.
- Att Västrafik tillhandahåller en periodbiljett Göteborg Mini för resor inom endast Göteborgszonen till samma pris som övriga Mini-zoner

I 140 år har spårväg utgjort stommen i Göteborgs kollektivtrafik. Den nedre bilden

visar den senaste modellen, M33 (Fotona har hämtats från Göteborgs Spårvägars webbplats)

3.6 Sjöfart

I Västra Götaland finns några av landets viktigaste sjöfartsleder; Vänern, Bohuskusten, Göta Älv, Göteborgs Hamn. Sjöfarten har kommit att få en något undanskymd roll på senare tid, men enligt vår mening är det för tidigt att räkna ut den. Våra vattenvägar ligger där de ligger och kräver inga stora investeringar i ny och dyr infrastruktur. Dessutom konkurrerar inte vattenvägarna om ytor på land, mer än vid kaj.

Sjötransporter är ekonomiskt effektiva och ger ofta lägre klimatbelastning per ton än järnväg. Jämfört med lastbil är miljöbelastningen naturligtvis mycket lägre. Järnvägens godskapacitet är bitvis högt utnyttjad och den tillgängliga kapaciteten behövs i första hand där det inte finns alternativa vattenvägar. Tunga vägtransporter sliter på våra trafikleder och kan med fördel överföras till sjöfarten där så är möjligt. Sjötransporter bör alltid utvärderas som transportalternativ.

Vänersjöfarten behöver utvecklas och utbyggnaden av slussarna i Trollhättan kanal är välkommen. Transporter på våra inre vattenvägar kan utvecklas med modern teknik och bli ett konkurrenskraftigt alternativ för till exempel transporter av byggmaterial och annat tungt och skrymmande gods. I april 2020 lossades till exempel 48 färdigmonterade och -möblerade lägenheter från Litauen direkt vid Frihamnen i Göteborg.

Göteborgs Hamn är inte en regional fråga utan en avgörande transportnod för hela landet. Det krävs en farledsfördjupning för att klara de framtida lastfartygen. En mindre del av kostnaden har fått statlig finansiering. Denna investering bör prioriteras när VGR verkar för statliga infrastrukturmedel.

Demokraternas förslag för sjöfart

Vi vill:

- Betrakta sjöfarten som fullvärdigt och miljöeffektivt transportalternativ och alltid utvärdera detta som alternativ i den regionala infrastrukturplaneringen.
- Att regionen ska bevaka tillgång till vattenvägen och arbeta mot att försvåra eller lägga hinder för sjöfarten i regionala planer.
- Prioritera utvecklingen av miljövänlig sjöfart, i samarbete med till exempel rederier och andra intressenter.
- Verka för att utveckling av mark i kajnära läge prioriteras för industri så att nyetableringar kan attraheras.

3.7 Flyg

Göteborg Landvetter Flygplats byggs för närvarande ut för att bli ett viktigt transportnav för både passagerar- och fraktflyg. När detta skrivs är det svårt att se hur flygindustrin påverkas långsiktigt av coronapandemin.

Till Stockholm och Oslo är flyget fortfarande snabbast och mest pålitligt, trots de korta avstånden. Om tågkommunikationerna till dessa orter förbättras kan den kapacitet som hittills åtgått till dessa resor istället användas för direktflyg till fler städer på kontinenten, där tåg inte är konkurrenskraftigt alternativ. Det skulle göra hela regionen mer attraktiv både för affärssamarbeten och för turismändamål.

3.8 Bredband

Tillgången till fibernätet och snabb uppkoppling avgör i hög grad var det är möjligt att driva verksamhet eller bosätta sig. Det är också en demokratifråga att, i en tid när allt mer samhällsinformation når oss via webb, hela befolkningen ska ha en tillförlitlig och någorlunda snabb bredbandsuppkoppling.

Under coronapandemin har vår möteskultur, våra vanor och arbetssätt hastigt ändrats och vikten av snabb och stabil bredbandsuppkoppling har blivit central.

Demokraternas förslag för bredband

Vi vill:

- Att VGR:s bredbandsstrategi ska vara uppfylld till 2025. Likvärdiga digitala förutsättningar oavsett var man bor är en förutsättning för både demokrati, näringslivsutveckling och större valfrihet i val av bostadsort. Coronakrisen har påskyndat utvecklingen mot mer distansarbete och digitala möten.

4. Regionutveckling, näringsliv och turism

4.1 Arbetsmarknad och näringsliv

Regionen har ett högst diversifierat näringsliv; fordonsindustri, högteknologi, en omfattande tjänstesektor, Life science, tung industri samt stora jordbruksarealer och naturtillgångar.

Arbetsmarknadsläget är dock för närvarande osäkert inom flera yrkeskategorier. För 2023 måste VGR:s tillgängliga resurser i huvudsak riktas mot åtgärder som syftar till en snabb omställning, anpassning och återställning av ekonomin genom att få fler i arbete.

Det är troligt att sysselsättningen inom fordons- och tjänsteindustrin går ner, medan efterfrågan på arbetskraft är hög inom de gröna näringarna, kollektivtrafiken och naturligtvis inom sjukvården. Samtidigt fungerar inte matchningen på arbetsmarknaden på bästa sätt.

Ett scenario enligt nu gällande prognos med en långsam återhämtning kommer att leda till att ungdomar och andra som står långt ifrån arbetsmarknaden nu får ännu svårare att etablera sig och därmed riskerar att fastna i utanförskap. Samma risk föreligger för de som saknar breddkunskap och blivit av med sin, kanske mångåriga, anställning under den pågående krisen. VGR måste under 2023 därför rikta sitt fokus på insatser för främst dessa grupper.

Demokraternas förslag för arbetsmarknad och näringsliv

Vi vill:

- Att VGR tydligt prioriterar insatser för omställning, utbildning och matchning av arbetskraft.
- Att resurserna hos regionens folkhögskolor och naturbruksskolor ska koncentreras till att utbilda de som står långt ifrån arbetskraften och vidareutbilda de som nu friställts. Anställningsbarhet ska vara överordnat andra utbildningssyften. Riktade utbildningsinsatser ska tas fram i samarbete med kommunerna.
- Att VGR bör bidra till utveckling av närproducerade livsmedel, underlätta möjligheterna till ekologiskt jordbruk samt ekologisk kött- och mjölkproduktion. Självförsörjningsgraden ska öka markant.

4.2 Utbildning och validering

VGR har fantastiska förutsättningar för jordbruk och livsmedelsproduktion, men intresset för naturbruksutbildningarna har varit lågt under några år. Den omställning som nu sker i ekonomin kan vara startskottet för en utveckling av de gröna näringarna i regionen.

Samtidigt har det blivit uppenbart att Sveriges egenförsörjning på livsmedel är alltför låg. Intresset för närproducerat, ekologiskt och nya grödor växer stadigt. Regionens naturbruksskolor har här en viktig uppgift att försörja näringen med välutbildad och kunnig arbetskraft. Folkhögskolorna kan bistå med förberedande kurser för de som saknar behörighet.

En omfattande insats bör riktas mot att inventera och validera kunskaper hos såväl nyligen arbetslösa som de som står långt ifrån arbetsmarknaden. Vidare bör yrkesvux och yrkesutbildningarna byggas ut för bättre omställning och matchning mot näringslivets verkliga behov.

Demokraternas förslag för utbildning och validering

Vi vill:

- Att VGR omgående skalar upp insatser för omställning, validering, yrkesutbildningar och kunskapslyft.
- Att utanförskapet måste brytas genom att fler kommer i arbete. Komplettering av icke fullföljda studier är också grundläggande för att uppnå ett mer jämlikt samhälle.

4.3 Turism

Även som turistmål har Västra Götaland stor potential med sin centrala placering i Sverige. Göteborg och västkusten med skärgårdsliv är redan etablerade turistmål men även övriga regionen har stor potential. Dalslands kanaler och böljande kullar, Tivedens djupa skogar, de långa kusterna mot Vänern och Vättern samt de gröna och de historiska platserna däremellan bör kunna utvecklas till attraktiva turist- och konferensmål. Även gårdsförsäljning, ekoturism, samt friluftsliv och lantliv, kan utvecklas och marknadsföras.

Demokraternas förslag för turism

Vi vill:

Att VGR fokuserar på att utveckla de mindre välbesökta turistmålen, såsom de blå stråken längs Vänern och Vättern, gärna med fokus på ekoturism, närodlat, och andra hållbara turistkoncept.

4.4 Regionutveckling, allmänt

Många olika aspekter sorterar under begreppet regionutveckling. Gränserna mellan kultur-, miljö-, kollektivtrafik- och regionutvecklingsnämndernas ansvarsområden är ibland svårdefinierbar och alla är grundläggande för regionens utveckling och attraktionskraft. En renodling av ansvarsområdena bör övervägas, inte minst i syfte att minska administration och politiska uppdrag. För 2023 måste VGR:s tillgängliga resurser i huvudsak riktas mot åtgärder som syftar till en snabb omställning, anpassning och återställning av ekonomin genom att få fler i arbete.

5. Miljö, hållbarhet och biologisk mångfald

5.1 Miljönämndens verksamhet

Regioner har inget myndighetsansvar på miljöområdet, varför Miljönämndens ansvar är begränsat till utvecklingsfrågor. Vi betraktar miljöfrågor som en del i den regionala utvecklingen och det bör övervägas om Miljönämnden kan införlivas i Regionutvecklingsnämnden för att uppnå synergier, både vad gäller styrning, ekonomi och utförande. Regionen har dock en viktig roll i att stödja initiativ som bidrar till att mer klimatpåverkande produkter kan ersättas av förnyelsebara resurser från lantbruk och hav.

Demokraternas förslag för miljö, hållbarhet och biologisk mångfald

Vi vill:

- Utveckla nya blå och gröna näringar med inriktning på hållbarhet. I Västra Götaland är skogen, lantbruket och havet viktiga resurser.
- Säkerställa tillräcklig utveckling av naturreservat och biologiska korridorer ("gröna kilar") för framtiden i VGR.
- Utöka konkret samarbete med Länsstyrelsen för enkel och effektiv hantering av riksintressen och strandskydd i syfte att öka små kommuners attraktionskraft och möjligheter till utveckling.
- Satsa på innovationsskapande åtgärder för att minska konsumtion och öka förutsättningarna för en cirkulär ekonomi.

5.2 Utförande verksamheter

Göteborgs Botaniska Trädgård är den enskilt viktigaste aktören för att främja den biologiska mångfalden. Botaniska har idag 600 000 besökare årligen. Nyligen har beslut tagits om investering i ett nytt växthus, vilket innebär en stor utgift för VGR men som kommer att öka Botaniskas attraktivitet. I det kärva ekonomiska läget som nu uppstått, är det önskvärt med högre självfinansieringsgrad. Insatserna för att söka donationer och för att få fler att betala frivillig entréavgift bör intensifieras.

Västkuststiftelsen är en annan viktig aktör för att värna och sköta våra främsta naturtillgångar samt göra dem tillgängliga för allmänheten. Tillgängliggörandet av vandringsleder och tillhandahålllet av vindskydd och eldplatser ökar möjligheten till naturturism och friluftsliv. Västkuststiftelsens arbete främjar därför besöksnäringen. Det viktiga arbetet med strandstädning bör också vidmakthållas.

Demokraternas förslag för utförande verksamheter

Vi vill:

- Att Göteborgs Botaniska Trädgård och Västkuststiftelsen prioriteras inom Miljönämndens ram under 2023.

6. Kultur

VGR är den region som satsar flest kronor per capita på kultur. Få sektorer har dock påverkats så mycket av coronapandemin som kultursektorn, även den i VGR. Pandemins konsekvenser har slagit hårt mot de enskilda kulturutövarna och det fria kulturlivet i Västra Götaland. Hela verksamheter har varit stängda i månader.

6.1 Kulturnämndens ansvarsområde

Utöver kulturverksamheterna finns inom nämnden även viss verksamhet som tangerar regionutvecklingsnämndens. Det bör övervägas om till exempel ansvaret för folkhögskolorna och näringslivsutvecklingsfrågor kan överföras till Regionutvecklingsnämnden.

Det är viktigt att Kulturnämnden har insyn i de verksamheter man stöttar. Kulturnämnden bör därför kräva insyn i till exempel Göteborgs Stadsteater. Vidare bör mottagare av bidrag löpande prövas så att deras verksamhet svarar upp mot VGR:s verksamhetskrav. Vi vill särskilt framhålla vikten av utveckling av spetskompetens genom satsningar på till exempel musikskolor för barn – och unga.

Demokraternas förslag för kultur

Vi vill:

- Att Kulturnämndens uppdrag renodlas.
- Att regionen prioriterar kultursatsningar för barn och unga.
- Noggrant följa upp de verksamheter som beviljats bidrag.
- Tillgängliggöra fler föreställningar från våra kulturinstitutioner, t.ex. via streaming.

6.2 Utförare i fokus

Under VGR:s kulturnämnd finns internationellt ledande kulturinstitutioner som Göteborgs Symfoniker och GöteborgsOperan, liksom välrenommerade regionala satsningar som Vara Konserthus och Regionteater Väst. Film i Väst gör en lovvärd insats, men det är dyrt att spela in film i Sverige på grund av skatteläget varför självfinansieringsgraden är låg.

Förvaltningen för kulturutveckling är en sammanslagning av Västarvet och Kultur i Väst. I både dessa verksamheter drivs en bred och god kulturverksamhet. Det är väsentligt att dessa verksamheter involverar en så stor mängd aktiva kulturutövare som möjligt, inte minst på grund av den pågående pandemin, som drabbat denna typ av ofta fristående verksamhetsutövare hårt. Men det är också viktigt att regionens invånare får större kunskap om den stora verksamhet som bedrivs inom denna kulturutveckling.

Regionen har ett ansvar för barns tillgång till kultur, men även äldres möjlighet till att möta olika kulturella inslag. Vi bör stötta det arbetet och påtala vikten av kulturen som del i integrationsarbetet med unga och äldre, genom plattformen ”kultur möter kultur”. Samverkan mellan olika kulturella institutioner

är viktig och ligger i linje med målen för kulturnämnden. Vänersborgs kulturskola bör lyftas fram för deras arbete med spetskompetens och talangutveckling inom musik och dans, som visar på möjligheter även för små orter.

Regionala festivaler såsom Träbåtsfestivalen i Skärhamn lockar många besökare och gynnar företagandet inom regionen. Riktade satsningar av olika slag kan behövas för att återstarta dessa och säkerställa att de överlever.

Demokraternas förslag med utförare i fokus

Vi vill:

- Eftersträva att kulturinstitutioner tillgängliggör sig för en bredd av målgrupper.
- Att VGR:s kulturinstitutioner på sikt eftersträvar en ökad egenfinansieringsgrad genom exempelvis justerade biljettpriser, ökad försäljning eller samarbete med det lokala näringslivet.
- Finansiera ett industrihistoriskt centrum, i enighet med ett framröstat Göteborgsförslag. Detta skall vara tillgängligt för och representera hela regionen.
- Inspirera till att satsa på de olika kulturfestivaler som har fått ligga i träda under pandemin.

7. Ekonomi

Likviditeten är fortsatt hög i Västra Götalandsregionen och låg i slutet av december 2021 på 21 265 mnkr. Västra Götalandsregionen har ett eget kapital som uppgår till 13 366 mnkr i bokslutet för 2021. De förhållandevis goda ekonomiska resultatet som VGR har redovisat kan förklaras av engångskaraktär så som riktade statsbidrag, omfattande börsuppgångar, AFA-pengar, överskott hos Västtrafik mm. VGR:s underliggande ekonomi rensat för dessa engångsposter är emellertid inte lika stark som de positiva resultaten har gett sken av.

Detta budgetförslag är baserat på Sveriges Kommuner och Regioners rapport om planeringsförutsättningar 2023–2025 som publicerades den 29 april. Prognosen för den årliga genomsnittliga förändringen av skatten intäkter, kommunalekonomiska utjämnings- och läkemedelsförmånen under perioden 2021 - 2025 är 3%. Skatteintäkterna ökar i genomsnitt 3,3% under perioden. Den kommunalekonomiska utjämnings- ökar i genomsnitt med 1,2 under perioden. Läkemedelsförmånen räknas upp 2% årligen. 2016-2021 har anslagen till hälso- och sjukvården ökat med närmare 1,9 mdkr årligen, motsvarande 4,46%. Det överstiger genomsnittlig årlig prisförändring enligt LPIK med cirka 2%.

Nämnder- och styrelser regionbidrag för år 2023 och plan-åren 2023–2025 räknas generellt upp med uppräkningsfaktorn 3,8 procent för 2023, 2,1% för 2024 och 2,0% för 2025 i demokraternas budgetförslag. Denna uppräkningsfaktor på 3,8% för 2023 gäller endast hälso- och sjukvård. Övriga nämnder har räknats upp med 4,4% för 2023 och 2,5% för 2024 samt 2,4% för 2025.

Sveriges Kommuner och Regioner beräknar i aprilrapporten ökningen av LPIK för 2023 (prisindex med kvalitetsjusterade löner) inklusive läkemedel till 1,9%. Pensionskostnaderna ingår normalt sett i PO-pålägget som fördelas ut till verksamheterna men på grund av de osäkra höga pensionskostnaderna och den ryckighet som uppstår när PO-pålägget kraftigt justeras upp eller ned föreslår koncernkontoret att PO-pålägget hålls oförändrat 2023 och att de ökade pensionskostnaderna istället finansieras genom en höjning av moderförvaltningens regionbidrag. Prisindex exklusive läkemedel är 2,3% för 2023 och 2,5% för 2024 samt 3,1% för 2025. Se nedanstående tabell:

Med ett oförändrat PO-pålägg kan LPIK exklusive justering av PO-pålägget tillämpas, vilket enligt SKR:s senaste bedömning blir:

Landstingsprisindex (LPIK) exkl. PO-pålägg	2023	2024	2025	2026
inkl. läkemedel	1,9%	2,1%	2,4%	2,7%
exkl. läkemedel	2,3%	2,5%	2,9%	3,1%

Prognos för landstingsprisindex (LPIK) exklusive justering av PO-pålägg 2023-2026. Källa. SKR

Bidrag från staten

Generella och riktade statsbidrag ger, förutom regionskatten, intäkter till Västra Götalandsregionen. Statsbidrag för läkemedel är en stor post som beräknas ge 5 766 mnkr för 2023. Riktade statsbidrag för uppdämt vårdbehov uppgår till 1 mdkr för 2022. Det är i dagsläget oklart om det förlängs 2023. De riktade statsbidragen är inte inlagda i budgetförslaget.

Skattesats 11:48

Inför 2015 justerades skattesatsen för Västra Götalandsregionen till 11,48 per skattekrone. Denna budget bygger på att skattesatsen ska vara oförändrad för 2023 och gälla även kommande år.

Pensioner

Enligt KPA:s prognos från december ökar pensionskostnaderna med närmare 1,8 miljard kronor mellan 2022 och 2025, vilket motsvarar en ökning på cirka 19%. Orsaken är ökning av inflationens samt att fler anställda får ta del av den förmånsbestämda ålderspensionen. Även att prisbasloppet kommer öka till drygt 5% under 2023 påverkar den ökade kostanden. Förvaltningarna skall inte behöva ta hela denna kostnad, utan 1 000 mnkr har lagts centralt och 800 mnkr på förvaltningarna. Det innebär att verksamheterna inte belastas av dessa förväntade kostnadsökningar inom ordinarie uppräkningsfaktor. Även höga löneutbetalningar under 2021 till följd av pandemin påverkar prognosen. Se nedanstående tabell:

KPA April -22	2023	2024	2025
Prognos Pensionskostnader, mnkr	7 300	7 250	6 850

Totala pensionskostnader enligt prognos. Källa: KPA pension

Resultat

Budgeten visar ett resultat på 36 mnkr för 2023 och även övriga år i planperioden visar plusresultat, 2024 494 mnkr och 2025 1 254 mnkr.

Budgetens prognostiserade resultat för budget- och planperioden beräknas till (mnkr):

	2023	2024	2025
Resultat	36	494	1 254

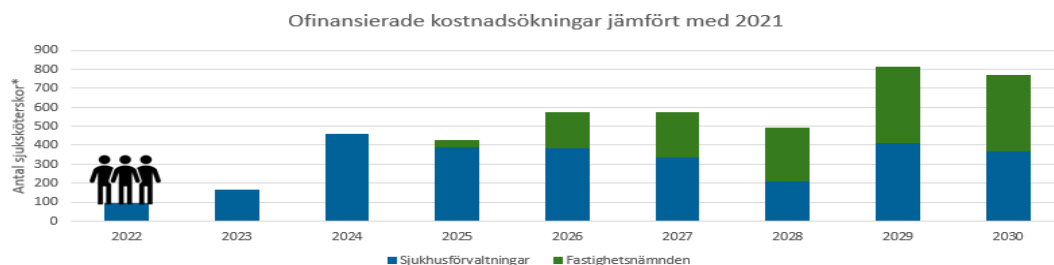
Investeringsram

Investeringsramen för perioden 2023-2025 är 5 900 mnkr per år. De höga investeringsnivåerna är en ekonomisk risk, på grund av ökade avskrivningskostnader. De höga investeringskostnaderna är en av faktorerna som ger risk för ekonomisk obalans. Vi vill att investeringstakten skall minska under några år, för att inte verksamheten skall drabbas av effektiviseringar för att kompensera för ökade hyror och avskrivningar. Vi vill att man överväger hur nybyggnation kan minskas med tanke på att pandemin har ökat takten på digitaliseringen och minskat behovet av möteslokaler och kontor.

Se nedanstående bild från ägarutskottet som visar hur många sjuksköterskor man får för kostnaderna för räntor och avskrivningar på investeringar - inte långsiktigt hållbart med investeringsnivåer på cirka 6 miljarder kronor. 2021-2025 ökar kostnaderna för avskrivningar med 40%. Enligt nuvarande prognoser och förslag till investeringsplan förväntas avskrivningarna ta en större andel än tidigare år. Från en nuvarande nivå om 4,5% av skatteintäkterna till som mest 7% under en rullande tioårsperiod. Det

innebär att exempelvis investeringen i Sahlgrenska Life kommer att ta investeringsutrymme från andra verksamheter. Det finns flertalet stora investeringar som skjuts på framtiden på grund av ökade kostnader, och fler där kostnader inte har utretts.

Kostnader till följd av förslaget – vad är ofinansierat?

* Illustrativt exempel, baserat på medellön för sjuksköterska/barnmorska inkl semesterersättning och sociala avgifter – Totalt 587 tkr / år

Investeringsramar mnkr

2023	2024	2025
5 900	5 900	5 900

7.1 Kommentarer till regionbidragen

Regionbidrag

Nämnder- och styrelser regionbidrag för år 2023 och plan-åren 2023–2025 räknas generellt upp med uppräkningsfaktorn 3,8 procent för 2023, 2,1% för 2024 och 2,0% för 2025. Dessa %-siffror gäller endast hälso- och sjukvård. Det innebär en uppräknings med totalt 2 439 mnkr. Utöver detta redovisas nedan riktade ramförändringar och sedan tidigare väsentliga inlagda ramhöjningar för berörda nämnder och styrelser.

Regionfullmäktige

Ett besparingskrav gällande regionfullmäktige på 4 mnkr för 2023, vilket medför att de får ett anslag på 92,4 mnkr för år 2023.

Regionstyrelsen

Förvaltningen har en stor administration. Denna måste minskas för att man skall kunna stärka basverksamheten. De förändringar som kommer att göras i den politiska organisationen kommer att innebära möjligheter till ett effektivare arbetssätt både på Koncernkontoret och hos utförarförvaltningarna. Ett rimligt första steg i effektiviseringen är en minskning av Koncernkontoret med minst 10 procent. Därför föreslås ett effektiviseringskrav på 100 mnkr för 2023 och en minskning

av administrationen på 300 mnkr till följd av en kraftigt minskad politisk organisation. Förslaget är 2 319 mnkr för år 2023

Personalutskottet

Västra Götalandsregionen har fördubblat ob-natt och höjt ob-helg (exklusive storhelg) med 50 procent, inom vårdnära yrken. Den ramhöjning för satsningarna på höjt ob-tillägg som tillförts personalutskottet kvarstår.

I en särskild lönesatsning för att nå konkurrenskraftiga löner/lönetrappa tillförs personalutskottet 400 mnkr år 2023 och ytterligare 235 mnkr år 2024 samt även 235 mnkr år 2025. Förslaget är 1 856 mnkr för år 2023

Revisorskollegiet

Regionfullmäktiges presidium bereder revisionens regionbidrag. Förslaget är 26,6 mnkr för år 2023.

Patientnämnderna

Får ett anslag på 24,2 mnkr, anslaget minskas med 3,0 mnkr genom förslaget till ny organisation vilken minskar antalet patientnämnder. Ytterligare minskning med 3,0 mnkr för både 2024 och 2025.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens ram ökas med ytterligare 23,5 som var inlagda i plan för år 2023. Det innebär att regionbidraget för år 2023 kommer att uppgå till 462 mnkr efter effektiviseringskrav på 18 mnkr.

Behovet av regionbidrag ökar väsentligt 2025 jämfört med plan på grund av tillkommande drivningskostnader för Sahlgrenska Life.

Miljönämnd

I planen för 2023 beräknades en ökad kostnad år 2023 med 15 mnkr för ett nytt växthus i Göteborgs botaniska trädgård. Har budgeterat med ett effektiviseringskrav på 6 mnkr för 2022. Förslaget är på 131,0 mnkr för år 2023.

Kulturnämnden

Kulturnämnden föreslås få ett justerat regionbidrag på 1 078 mnkr.

Kollektivtrafiknämnden

Regionbidragen baseras på Västtrafiks långtidsprognos och innebär en ökning med 3,5 procent årligen under planperioden. Denna ökning exklusive intäktsbortfall överensstämmer med

Trafikförsörjningsprogrammets intentioner om en återhämtning av resandet nu när pandemin är slut.

Regionbidraget för 2023 5 935 mnkr, 2026 6 171 mnkr och 2025 6 380 mnkr.

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen får ett justerat regionbidrag på 12 458 mnkr. Tidigare aviserade satsningar kvarstår:

- införande av tarmcancerscreening på 20 mnkr såväl för år 2023 som år 2024 och 2025.

HSS tillförs 60 mnkr för perioden 2023-2025 i Demokraternas budgetförslag för att förstärka följande områden:

- Vidareutbildning för läkare i Närhälsan, 10 mnkr.
- Max antal listade per läkare (VVVC), 50 mnkr.

Hälso- och sjukvårdsnämnderna

Hälso- och sjukvårdsnämndernas regionbidrag för år 2023 och planåren 2024–2025 räknas upp i enlighet med resursfördelningsmodellen. Samtliga nämnder erhåller en uppräkningsgrad på 3,8% i jämförelse med 2022 års budget och 2,1% för 2024 och 2,0% för 2025. För 2023 års budget uppgår regionbidraget till 35 373 mnkr. En extra pott på 300 mnkr för sjukvårdens styrelser anslås. Verksamhetscheferna skall kunna avropa medel för verksamheten utan att invänta beslut från politiker och tjänstemän.

Klinikcheferna skall ha direkt access till dessa medel, 300 mnkr. Det extra anslaget skall användas för att öka vårdproduktionen. HSN tillförs 150 mnkr för perioden 2023-2025 i Demokraternas budgetförslag för att förstärka följande områden:

- Kvinnosatsning (förlossning/gynekologi) 100 mnkr
- ASIH återuppbyggnad GBG 10 mnkr
- BUP i hela VGR 40 mnkr

Regionalutvecklingsnämnd

För 2023 föreslås ett effektiviseringskrav på 41 mnkr på regionalutvecklingsnämnden.

Regionutvecklingsnämnden erhåller ett regionbidrag om 1 000 mnkr.

Servicenämnden

För snabbare införande av materialförsörjning i vården (MiV 2.0) tillförs servicenämnden 14 mnkr år 2023. Servicenämnden erhåller ett regionbidrag om 71 mnkr

Moderförvaltningen

Moderbolagets regionbidrag förstärks med 1 mdkr för att finansiera de ökade pensionskostnaderna.

Regionbidraget till moderförvaltningen är 3 302 mnkr för år 2023. I regionbidraget ingår ökade pensionskostnader med 1 000 mnkr jämfört med år 2023.

Folktandvården

Avkastningskravet för år 2023 fastställs 25 mnkr som återförs till moderförvaltningen

Närhälsan

Avkastningskravet för år 2023 fastställs till 25 mnkr som återförs till moderförvaltningen.

Koncernbanken

Intäkten till koncernbanken budgeteras till 302 mnkr

7.2. Sammanställning av regionbidrag

	Budget 2023 Regionbidrag	Plan 2024 Regionbidrag	Plan 2025 Regionbidrag
Hälso- och sjukvård	47 830,758	48 835,204	49 811,908
Hälso- och sjukvårdsstyrelsen	12 457,746	12 719,358	12 973,745
Hälso- och sjukvårdsnämnderna	35 373,012	36 115,846	36 838,163
Norra hälso- och sjukvårdsnämnden	5 937,096	6 061,775	6 183,011
Södra hälso- och sjukvårdsnämnden	4 699,744	4 798,439	4 894,408
Östra hälso- och sjukvårdsnämnden	5 729,869	5 850,196	5 967,200
Västra hälso- och sjukvårdsnämnden	7 394,052	7 549,328	7 700,314
Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd	11 612,251	11 856,108	12 093,230
Regionutveckling	8 144,799	8 427,564	8 689,826
Regionutvecklingsnämnden	1 000,085	1 015,087	1 039,449
Miljönämnden	130,691	135,459	138,710
Kulturnämnden	1 078,477	1 105,438	1 131,969
Kollektivtrafiknämnden	5 935,547	6 171,580	6 379,698
Serviceverksamheter	557,878	565,900	579,481
Fastighetsnämnden	461,983	467,607	478,830
Servicenämnden	70,590	72,354	74,091
Nämnd Hälsan & stressmedicin	25,305	25,938	26,561
Regiongemensamt	7 354,145	7 805,050	7 794,802
Regionfullmäktige	92,359	96,068	98,074
Regionstyrelsen	4 174,927	4 514,300	4 622,644
Regionstyrelsen	2 318,971	2 376,945	2 433,992
Personalutskottet	1 855,956	2 137,355	2 188,652
Revisorskollegiet	26,609	27,274	27,929
Patientnämnderna	24,246	21,753	19,275
Arkivnämnden	36,205	36,810	37,493
Koncernbanken	-302,080	-302,080	-302,080
Moderförvaltningen	3 301,878	3 410,925	3 291,467
Summa	63 887,580	65 633,719	66 876,017

7.3 Resultaträkning

Resultaträkning (mnkr)	2023	2024	2025
Verksamhetens intäkter, inkl riktade statsbidrag	14 847	15 144	15 447
varav riktade statsbidrag	3 740	3 815	3 891
Verksamhetens kostnader, exkl av- och nedskrivningar	-70 623	-75 835	-77 242
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 396	-3 796	-3 996
Verksamhetens nettokostnad	-62 567	-64 487	-65 791
Skatteintäkter	51 925	53 777	55 658
Kommunalekonomisk utjämning inkl generella statsbidrag	11 998	12 351	12 472
varav generella statsbidrag	5 766	5 881	5 999
Finansiella intäkter	64	64	64
Finansiella kostnader	-1 384	-1 212	-1 148
ÅRETS RESULTAT	36	494	1 254

7.4 Balansräkning

Balansräkning (mnkr)	2023	2024	2025
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	1 068	1 243	1 289
Byggnader och Mark	24 765	26 531	27 851
Maskiner och inventarier	12 503	13 340	13 981
Finansiella anläggningstillgångar	1 200	1 235	1 270
Summa anläggningstillgångar	39 536	42 349	44 391
Bidrag till infrastruktur	358	313	268
Omsättningstillgångar			
Förråd	550	550	550
Kortfristiga fordringar	7 006	6 423	6 008
Kortfristiga placeringar	19 615	21 119	22 707
Kassa och bank	500	500	500
Summa omsättningstillgångar	27 671	28 592	29 765
SUMMA TILLGÅNGAR	67 565	71 254	74 424
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Årets resultat	36	494	1 254
Övrigt eget kapital	13 201	13 237	13 730
varav resultatutjämningsreserv	165	165	165
Summa eget kapital	13 237	13 730	14 985
Avsättningar			
Avsättning pensioner	28 551	31 333	33 527
Övriga avsättningar	3 996	3 996	3 996
Summa avsättningar	32 547	35 329	37 523
Skulder			
Långfristiga skulder	7 543	7 828	8 328
Kortfristiga skulder	14 238	14 367	13 589
Summa skulder	21 781	22 195	21 917
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	67 565	71 254	74 424

7.5 Förslag till beslut

1. Regionfullmäktige fastställer regionbidrag till styrelser, nämnder och verksamheter för år 2023 i enlighet med föreliggande förslag till budget.
2. Regionfullmäktige fastställer inriktningen för åren 2024 och 2025 som underlag för den långsiktiga planeringen av detaljbudgetar, vårdöverenskommelser mm.
3. Regionfullmäktige fastställer skattesatsen för 2023 till 11 kronor och 48 öre per skattekrona.
4. Regionfullmäktige fastställer i budgeten angivna prioriterade mål, fokusområden med uppdrag samt finansiella mål.
5. Regionstyrelsen bemyndigas att utifrån en investeringsram om 5 900 mnkr fastställa investeringsplan och fördela låneramar för 2023.
6. Regionstyrelsen får i uppdrag att besluta om planeringsdirektiv för 2023 och 2024 samt inriktning för 205 med den av regionfullmäktige fastställda budgeten och flerårsplan som grund.
7. Regionfullmäktige fastställer ett koncernbidrag från tandvårdsstyrelsen på 25 mnkr samt från styrelsen för Närhälsan på 25 mnkr.
8. Regionstyrelsen bemyndigas att fastställa fastighetsindex.
9. Regionutvecklingsnämnden, Kollektivtrafiknämnden, Miljönämnden och Kulturnämnden får i uppdrag att senast 30 september 2022 fatta beslut om uppdrag med mera till respektive verksamheter. Andra ekonomiska beslut som påverkar annan förvaltning ska vara fattade senast den 31 augusti.
10. Servicenämnden får i uppdrag att senast den 30 september 2022 teckna serviceöverenskommelser med berörda verksamheter.
11. Hälso- och sjukvårdsnämnderna och hälso- och sjukvårdsstyrelsen får i uppdrag att senast den 30 september 2022 vara överens med berörda styrelser, förvaltningar och alternativa utförare inom hälso- och sjukvården och tandvården avseende ersättningar, vårdnivåer och vårdinriktningar med mera. Andra ekonomiska beslut som påverkar annan förvaltning ska vara fattade senast 31 augusti.
12. Detaljbudgetar 2023 och planer för 2024–2025 för samtliga utförarstyrelser samt servicenämnden, fastighetsnämnden och nämnden för hälsa- och stressmedicin ska vara beslutade senast 30 november. Övriga nämnder och styrelser undantas från kravet på att besluta om detaljbudget. Besluten fattas för deras del av de nyinrättade nämnderna senast den 15 februari 2023.
13. Regionfullmäktige ger hälso- och sjukvårdsnämnderna, hälso- och sjukvårdsstyrelsen, regionutvecklingsnämnden, miljönämnden, kulturnämnden, kollektivtrafiknämnden, servicenämnden samt fastighetsnämnden i uppdrag att och andra förpliktelser som är fattade för 2023 och överlämna dessa till de nya nämnderna när dessa inrättas.

14. Regionstyrelsen bemyndigas att inför konsolideringen av koncernens detaljbudget 2023 och planer för 2024 och 2025 granska nämnder och styrelser budgetar, ansvara för samordnande dialog och vid behov ge uppdrag till berörda styrelser och nämnder om förnyad prövning av sina detaljbudgetar.
15. Regionstyrelsen bemyndigas att fastställa Västra Götalandsregionens detaljbudget för 2023 och planer för 2024-25 och fatta beslut om tekniska justeringar av regionbidrag till nämnder och styrelser under förutsättning att ärendena inte är av principiell art.
16. Regionstyrelsen bemyndigas att vid behov fastställa andra tidpunkter för uppdrag och detaljbudget.
17. Regionfullmäktige bemyndigar regionstyrelsen att vid behov produktionsstyra de delar av Västra Götalandsregionens verksamhet som berörs av tillgänglighetsåtgärder för att uppnå målet om att uppfylla vårdgarantin.
18. Regionfullmäktige bemyndigar regionstyrelsen att vid behov omdisponera volymer och avsätta tillgänglighetsmedel mellan berörda styrelser och nämnder i syfte att uppfylla vårdgarantin.
19. Regionfullmäktige bemyndigar regionstyrelsen att besluta om ändringar i ersättningsregler och i övrigt förändra och förenkla regelverk med mera för att underlätta genomförandet och genomslaget för tillgänglighetsarbetet.
20. Regionfullmäktige uppdrar åt regionstyrelsen att fortsatt organisera arbetet för att uppnå vårdgaranti med samma kraft som Regional Särskild Sjukvårdsledning kunnat agera under pandemin.
21. Regionfullmäktige beslutar att avskilja 500 mnkr av Västra Götalandsregionens likviditetsförvaltning till pensionsmedelsportföljen.
22. Regionfullmäktige fastställer i övrigt i budgeten angivna mål och fokusområden samt inriktningar för 2023 samt plan för 2024-2025.

Om Demokraterna

Demokraterna bildades som den ideella föreningen "Nya Göteborg" i februari 2017. Partiet Demokraterna lanserades i maj samma år och ställde upp i både kommunvalet i Göteborg och regionvalet i Västra Götaland i september 2018. Demokraterna fick 17 procent av rösterna i Göteborg och blev därmed stadens näst största parti. Demokraterna har 14 av 81 mandat i kommunfullmäktige och är representerade i alla stadens nämnder och styrelser.

I Västra Götalandsregionen fick Demokraterna drygt tre procent av rösterna, vilket gav partiet fem mandat av 149 i regionfullmäktige men ingen representation i regionens nämnder eller styrelser.

Vi vill vara den samlande demokratiska kraften som är lösningsorienterad och inte fast i en traditionell höger- eller vänsterskala. Alla beslut ska grundas på fakta, kunskap och vad som är bäst för regionen och dess medborgare. Vi söker kunskap, inbjuder till samtal och är beredda på kompromisser för att finna de bästa lösningarna.

Demokraternas ordinarie ledamöter i Västra Götalandsregionen är:

Martin Wannholt, civilingenjör och partiledare

Mariette Höij Risberg, leg. sjuksköterska

Thomas Hedberg, företagare

Marianne Berntsson, leg. läkare